

R YÜRÜKOĞLU YOLDAŞIN BABAILİK-ALEVİLİK-BEKTAŞİLİK ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

Yürükoğlu yoldaş, Alevilik-Bektaşilik üzerine çalışmalarına ve araştırmalarına 1980'lerden itibaren başladığını ve 10 yıllık bir sürecin sonunda 1990'da "Okunacak En Büyük Kitap İnsandır" adlı kitabında bu konuyla ilgili temel görüşlerini, analizlerini ve Aleviliğin Anadolu tarihindeki yerini, önemini ve rolünü bir komünist olarak incelediğini söyler.

OEBKİ kitabında şöyle yazıyor; "1962-68 yıllarında devrimci harekette yer alanlar, Aleviliğin ve Alevilerin, Türkiye'de sosyalist hareketin gelişmesinde oynadığı büyük rolü iyi bilirler. Bizler okul sıralarında, öğrencilik yıllarında Alevi türkülerıyla ve deyişleriyle sosyalizmi bulduk.O türkülerle devrimci harekette yer aldık. O gün bu gündür Aleviliğin dostu bir devrimciyim. Ve hep, neden Aleviler devrimci harekete bu denli yoğun katılmaktadırlar? sorusunu kendime sormuşumdur. Bu soruya doğru yanıtı bulabilmek için de Aleviliği kaynaklarıyla birlikte detaylı olarak araştırmak, incelemek gerekiyordu."

"Aleviliğin iki büyük kaynağı vardır. Birincisi Şiilik (Ali evine bağlılık), ikincisi de Sufizmdir.Ali sevgisi, ehlibeyt sevgisi Aleviliği yaratan düşüncenin bir yarısıdır. Öteki yarısı da sufizmdir, yani mistisizmdir.Bektaşiliği öteki düşüncelerden ayıran en önemli öge bu ikinci yarıdır.

Sufizm yani mistisizm İslam'dan ve İslam içindeki ayrılıklardan çok önce ortaya çıkmıştır.Her dinin içinde kolları vardır. Kökeni eski Hint-Tibet düşüncesine dayanır.Sufizm yaklaşık 2500 yılı, İslam 1400 yılı, Şiilik ve Şii mistisizmi 1200 yılı, Babailik-Bektaşilik ise 800 yılı ve çok sayıda ülkeye ve halkları kapsayan çok geniş bir konudur.

Mistisizmin en karakteristik yönü panteizm anlayışıdır. Sonradan İslam'a da girmiştir. Bu anlayışa göre Allah ve evren ve insan bir bütündür. Bir ayna gibi kendilerini birbirlerinde seyredeler. Panteizm insanlık tarihinde önemli sonuçları olmuş bir düşünce biçimidir.

İslamiyet içinde ortaya çıkan iki temel ayrılığa bakacak olursak; Sünnilik tüccarın, egemen sınıfın ve devletin çıkarlarını savunan bir ideoloji olarak ortaya çıkıyor. Şiilik ise ezilen sınıfların, toplumların ve Arapların istila ettiği ülkelerdeki halkların çıkarlarını savunan bir ideoloji olarak ayrılıyor.

Alevilik-Bektaşilik yalnızca islam düşüncesine dayanmaz. O güne dek insanlığın, "72 milletten insanlığın" ortaya çıkardığı tüm düşüncelerin üzerine kurulur. Bektaşilik, tüm insanlığın bilgilerini topladığı için daha o tarihten evrensel, eskimeyen ilkelere ulaşmıştır. "Hangi ırktan, hangi renkten, hangi dinden olurs olsun insanlar kardeşdir" der Alevilik-Bektaşilik. Bektaşilik böyle evrensel ilkelere, ta kuruluş döneminde ulaşabildiği için eskimemiştir. Alevilik-Bektaşilik böyle geniş bir düşünce mirasının üzerinde ortaya çıkmış ve Anadolu'da köylünün, göçerin yani ezilen sınıfın devrimci ve eşitlikçi ideolojisi olmuştur."

F. Engels, Almanya'da Köylü Savaşı adlı kitabında derki; "Her çağda dinsel kavgalar, aynı anda yürümekte olan sınıf kavgalarının yansımasından başka bir şey değildir."

RY yoldaş Aleviliği şöyle tanımlamaktadır. "Alevilik, şii görüşlerinin batnilikle yoğrulmasıyla ortaya çıkmış, asıl olarakBektaşilik tarafından temsil edilen, İснааşериye mezhebine bağlı bir mistik düşünce ve inanç sistemidir."

"Bektaşilik-Alevilik, dinin ve İslam'ın ince örtüsü altında, gerçekte akla dayalı bir yaşam felsefesidir. Tüm Bektaşi öğretisi birlikte değerlendirildiğinde, Bektaşiliğin bazı konularda Şiiliğin ana koluİснааşериye'den çok, İsmaili'likle ve Mütezileyle aynı olduğu görülür.

Gerçek anlamı içinde din, ya da din çerçevesi içinde geliştirilen çeşitli dini destekleyici ya da eleştirici görüşler özünde fetişist bilinçtir. Temelinde doğa güçlerinin ve insan ilişkilerinden doğan ama onlar tarafından denetlenemeyen, hatta onları yöneten doğal güçlerin fetişleştirilmesi yatar. Doğanın ve toplumun bilimsel anlayışına dayanan Marksistlerin, gerçekliği tam ve doğru yansıtmayan ideolojileri, bu arada dinleri de eleştirmeleri gerekir. Bu süregen, sürekli görevdir. Çünkü dinin kapitalizmde de işlevi sürer.Kapitalizmde dinin bir üst yapı kurumu olarak süreceğini ve önemli bir rol oynayacağını bilmek Marksistlere bir görev daha yükler. Bu görev; yaşadıkları toplumdaki dinin ve din benzeri ideolojilerin somut tarihsel analizini yapmak. Pek çok toplumda, egemen dinin yanı sıra bir de "muhalafet dini" vardır. Bunları ve dayandıkları sınıfsal kesimleri ve

ideolojilerinin özünü iyi bilmek, ona göre tutum almak gerekir. Çünkü Marksistlerin dini ideolojik düzeyde eleştirmelerinin amacı, dine inananları siyasal düzeyde kazanmaktır. Böyle olunca, egemen dine ve “muhalefet dinine” ve bunları savunan kesimlere yaklaşım da elbette farklı olacaktır.

Alevilik-Bektaşilik, öğretisiyle ve yarattığı büyük halk hareketleriyle tarihte gururlanacağımız bir işlev görmüştür. Hacı Bektaş Veli, eşitlik, özgürlük, hoşgörü ve geniş görüşlülük taşıyan öğretisiyle, örgütçülüğü ve eylemiyle büyük bir düşünür ve büyük bir liderdir. Herat, Buhara, Merv ve Horasan’da bin yıl önce başlayan ve en gelişmiş biçimini Babai-Bektaşî-Simavi çizgisiyle Anadolu’da edinen bu düşünce, dinin aşılmaz kurallarını parçalamanın yolu olmuştur. İnsan yaşamında akli ve düşünceyi egemen yaparak insanı özgürleştirmeye ve davranışlarına sahip çıkmasını sağlamaya çalışmıştır. Enelhak anlayışıyla tüm doğayı ve insanı tanrılaştırmış, böylece bir yanda “tanrının” alanını daraltırken, bir yanda yine insanı özgürleştirmiş, kendine, kendi yeteneklerine dönmesini sağlamıştır. Babai-Bektaşî-Simavi çizgisi, bu nedenle, akılla din düşüncesinin ve tanrının aşılmasıdır.

İşte Aleviler, bu düşüncelerinden dolayı, yüzyıllar boyunca bağınazlığın, dar görüşlülüğün, yobazlığın elinde kırılmışlardır. Bu olgu aynı zamanda toplumda ezen ve ezilen sınıfların kavgasını temsil etmiştir. Aleviler, bugün de ülkemizde ikinci sınıf vatandaş olarak görülmektedirler. Ezilmeleri, horlanmaları, zaman zaman da kırılmaları bitmemiştir. Alevilik konusunu öne çıkarmak, sünnileri reddetmek değildir. Sınıf düzeyiyle, ulus, din, kültür gibi düzeyleri birbirine karıştırmamak gerekir. İşçi, köylü, yoksul insan Sünni de olsa Alevi de olsa ezilir. Sınıfsal konumundan dolayı ezilir. Sünni inançlı olduğu için ezilen yoktur Türkiye’de. Ama Aleviler bir de inançları nedeniyle eziliyorlar. Sorun sünnileri atık, alevilerle birlikteyiz sorunu değildir. En başta Aleviliğin kendi ideolojisi, felsefesi bunu reddeder.

Engels, Almanya’da Protestanlığın doğuşu sırasında, Münzer’in devrimci dini hakkında yazdıklarında, onların daha sonra gelişen modern proletarya hareketine katıldıklarını anlatır. İşte Türkiye’de de olacak budur. 1960’lardan beri, Alevilerin devrimci safları yoğun bir şekilde doldurmaları bunun kanıtıdır, habercisidir. İşçi-devrimci hareket bu sekiz yüzyıllık geleneği içine almalı, içinde eritmeli, bu arada ondan da öğrenmeli, bu gelenekle birleşmelidir. Tarihte Aleviliğin taşıdığı isyan bayrağını, bugünün koşullarında daha doğru ve tutarlı taşıyan devrimcilik, Marksizmdir.

Aleviler arasında sosyalist kazanmak, işçi hareketi için çok önemli bir hedeftir. İşçi devrimcisi kuşakların bu yolda 800 yıllık isyan geleneğiyle yoğrulması, bu geleneği devralması ve hakkıyla günümüz koşullarındaki temsilcisi olması çok önemlidir. Marksist, kendi çarpıştığı ülkede haksızlığa başkaldıran geleneğe sarılmak zorundadır. Bu geleneğe sahip çıkmazsa, en başta kendi fikirlerine ihanet eder.

Ne olursa olsun, modern işçi hareketi içinde erimeyen, kendi özgül inanç yapısını koruyan bir Alevi toplumu da var olacaktır. Bu nedenle işçi ve devrimci hareket için önemli bir hedef de, Alevi toplumun meşru ve haklı istemlerine sözcülük edebilmektir. Bu zaten işçi sınıfının topluma karşı görevidir. Dahası, tüm ezilenlerin sözcüsü olarak yükselmeyen bir sınıf kendini de kurtaramaz.

Alevi-Bektaşî düşüncesi, feodal çağda biçimlenmiş, anti-feodal, özgürlükçü, devrimci düşüncedir. Bir çeşit köylü sosyalizmidir. Toplumsal hedeflerinin, işçi hareketinin genel hedefleriyle büyük benzerliği vardır, Alevi toplumunun büyük çoğunluğu da ya küçük üretici, ya da işçidir.

Tarihimizin gerçeği olarak Bektaşilikle Marksistlik aynı kanalda, yolda birleşmiştir, halef-seleftir. Din çerçevesinde bir isyan ideolojisi olan Alevilik bu yanıla istense de istenmese de ülkemizde sosyalizmin dünüdür. Anadolu’da başkaldırının süreklilik çizgisi budur. Büyük toplumsal fırtınaları koparan siyasal hareketler, içinde yaşadıkları toplumun tarihine, kültürüne ve o gününe uygun yaklaşımları getirebilenlerdir. Ancak o zaman, topluma öncülük edecek ustalığı gösterebilirler. Hacı Bektaş Veli’nin dediği gibi ‘Yola birlikte gidilir’ diyerek sözlerimi bitiriyorum.”